

Bezoekadres
Stadhuis, Amstel 1
kamer 3200, 3^e etage
1011 PN AMSTERDAM

Postbus 202
1000 AE AMSTERDAM

Gemeente Amsterdam

F. Ossel
wethouder Werk en Inkomen

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE AMSTERDAM

www.amsterdam.nl

Aan de woordvoerders van de Commissie Sociale
Zaken en Werkgelegenheid
Afschrift aan Ministerie van Sociale zaken en
Werkgelegenheid,
Staatsecretaris,
Mevrouw J. Klijnsma,

Postbus 20018,
2500 EA Den Haag

Datum 14 december 2009

Ons kenmerk 2009/20256 RDV

Bijlage 1
Betreft Wetsvoorstel minnelijke schuldhulpverlening.

Geachte Kamerleden, (Geachte mevrouw Klijnsma),

Het wetsvoorstel minnelijke schuldhulpverlening geeft een wettelijk kader voor het minnelijk traject van schuldhulpverlening. De regierol van de gemeente staat daarin centraal om een brede toegankelijkheid en integrale benadering tot stand te brengen binnen vastgestelde doorlooptijden.

De vier grote gemeenten delen deze uitgangspunten. Maar daarbij signaleren we dat het huidige wetsvoorstel te weinig instrumenten biedt om deze regierol maximaal effectief te kunnen uitoefenen. De gemeenten dienen deze taak uit te voeren met twee partijen, namelijk schuldeisers en schuldenaren, die zelf niet zijn gebonden aan enige verplichting of regelgeving. Partijen die in vele gevallen ook niet optimaal gemotiveerd zijn om aan een minnelijk traject mee te werken, wat blijkt uit de gerealiseerde slagingspercentages van afgelopen jaren. In de huidige praktijk komt veelvuldig voor dat schuldeisers niet of na een lange periode (twee tot drie maanden) reageren op informatieverzoeken of saneringsvoorstellen. Daarbij wordt

een lopend saneringsproces dikwijls onderbroken door een incassomaatregel (o.a. bankbeslag) die het minnelijk traject ernstig verstoren en de lopende betalingen verstoren.

Door de onevenwichtigheid tussen sturing en plichten worden de gemeenten in een te groot aantal trajecten in een bijna onmogelijke positie gemanoeuvreerd.

Om sturing van het minnelijk traject nog beter vorm te geven pleiten we ervoor om de volgende regelingen in het wetsvoorstel op te nemen:

- breed moratorium schuldhulpverlening;

Dikwijls kan het saneringstraject bij aanmelding niet starten vanwege een bedreigende incassomaatregel van een voordringende schuldeiser die eerst moet worden opgelost. Een moratorium geeft de gelegenheid om een saneringsvoorstel voor alle schuldeisers op te stellen.

- landelijk informatiesysteem schulden (LIS);
Zonder een landelijk schuldenregister kunnen gemeenten kredietverstrekkers niet aanspreken op hun zorgplicht en missen we de preventieve werking van een dergelijke registratie.
- recht op een basisbankrekening;
Het huidige bestaande convenant functioneert niet en juist vanwege de nutsfunctie van de banken zou het recht op een basisbankrekening wettelijk moeten zijn geregeld.
- aanpassing van de Pandhuiswet 1910.
Door verouderde normen in de wetgeving is het nu mogelijk om via belening torenhoge rentetarieven te berekenen die boven de vastgestelde maximale percentage uitgaan.

In de bijlage worden deze onderwerpen nader toegelicht.

Wij spreken onze zorg uit dat zonder deze instrumenten de doelstellingen van deze wet in mindere mate, maar op zijn minst veel trager zijn te realiseren. Terwijl de noodzaak om de schuldhulp aan te pakken, groeit naarmate de economische crisis langer duurt. Juist deze praktische instrumenten helpen ons om in deze tijd de armoede te bestrijden.

Wij hebben begrip voor de snelheid waarmee u deze wet wilt invoeren. Echter, indien de vereiste aanpassingen niet in het gegeven tijdsbestek zijn te realiseren, moet het ontbrekende instrumentarium binnen zeer korte tijd worden gerealiseerd en alsnog in de wet worden opgenomen.

Vanzelfsprekend zijn we bereid om met u verder van gedachten te wisselen over vormgeving en inhoud van het voorstel.

Met vriendelijke groet,

F. Ossel, wethouder Werk en Inkomen
Gemeente Amsterdam

Mede namens,

H.P.M. Kool, wethouder Sociale Zaken, Economie en Werkgelegenheid
Gemeente Den Haag

M. Spit, wethouder Economische en Sociale Zaken en Arbeidsmarktbeleid
Gemeente Utrecht

J. Kriens, wethouder Volksgezondheid, Welzijn en Maatschappelijke Opvang
Gemeente Rotterdam.

c.c. Minister van Justitie, Dr. E.M.H. Hirsch Ballin

Bijlage 1

Breed Moratorium Schuldhulpverlening

Op grond van de Faillissementswet art 287b kan in de huidige situatie een voorlopige voorziening worden gegeven om een beperkt aantal incasso maatregelen te stuiten zoals, woningontruiming, staking water- en energielevering en het opzeggen c.q. ontbinden van de zorgverzekering.

De bedreigende incassomaatregelen zijn dikwijls de aanleiding dat de schuldenaar zich meldt bij de schuldhulpverlening. Bij de moratoriumaanvraag dient tevens een verzoek tot toepassing van de Wsnp (ex. Art 284 Fw) te worden ingediend. Een dergelijk dossier wordt in de regel op het eind van een saneringstraject opgesteld en geeft een gedetailleerde opgave van alle schulden en inkomensbronnen en een berekening van het vrij te laten bedrag voor levensonderhoud.

In een hectische en bedreigende beginsituatie is de schuldhulpverlener gedwongen om binnen een dag alle gegevens te achterhalen. Dit is een onlogische werkwijze die het werkproces ernstig verstoort.

De eis om tevens een Wsnp verzoek in te dienen moet worden ontkoppeld van een moratoriumaanvraag.

Verder omvat de huidige regeling slechts een beperkt aantal incassomaatregelen en wordt het bankbeslag, looncessie en het verrekeningsrecht van de banken bij roodstand ongemoeid gelaten.

Voorbeeld: Een eenouder gezin met twee kinderen meldt zich bij de schuldhulpverlening met een groot aantal schulden waaronder een huur- en energieschuld. Het huurcontract is al ontbonden en mogelijk dreigt er woningontruiming. De schuldhulpverlener neemt snel contact op met de verhuurder en energieleverancier om te melden dat er een schuldhulpverleningstraject is gestart, de lopende maandelijkse betalingen weer op gang komen en om de continuïteit van de betalingen te garanderen er ook budgetbeheer wordt opgestart. De situatie lijkt te zijn gestabiliseerd maar één van de overige schuldeisers past een bankbeslag toe waardoor in een tel geen enkele betaling meer mogelijk is. Met als gevolg dat alle bestaande afspraken onderuit worden gehaald, de huur en energiebetaling stopt en de incassomaatregelen worden weer ingang gezet. Het ingezette schuldsaneringstraject is ernstig verstoord, de schuldhulpverlener moet nu alle aandacht geven aan de voordringende schuldeiser, die niet geneigd is om toe te geven, omdat het bankbeslag dikwijls wordt ingezet vanwege het saneringstraject, waardoor men zijn eigen vordering veilig wil stellen.

Dit voorbeeld geeft ook aan dat de schuldhulpverlening en dus de gemeenten in een onmogelijke positie worden geplaatst. In de eerste plaats verliest de burger ieder vertrouwen in de schuldhulpverlener omdat die niet in staat blijkt te zijn om de situatie te stabiliseren. En de wel meewerkende schuldeisers verliezen het vertrouwen omdat afspraken niet worden nagekomen en één schuldeiser voordringt. Een breed moratorium zorgt dus ook voor gelijkberechtiging van alle schuldeisers.

Wij pleiten er dan ook voor om met aanvang van een schuldsaneringstraject een breed- of schuldmoratorium van rechtswege in te voeren voor alle vorderingen met ontkoppeling van een Wsnp-aanvraag. Een dergelijke maatregel zal als "een stok achter de deur" gaan werken en in vergelijking met de huidige situatie zal het aantal moratoriumverzoeken dalen waardoor de werklast van de rechterlijke macht wordt verlaagd. Aan de schuldenaren moet tevens de eis worden gesteld dat alle lopende betalingen weer op gang komen. Een moratorium mag niet tot hogere schulden leiden.

Met het schuldmoratorium wordt het recht van incasso van de schuldeisers tijdelijk opgeschort maar heeft wel tot gevolg dat elke schuldeiser gelijk wordt behandeld. Door het ontbreken van het moratorium ontstaat de situatie van voordringende schuldeisers.

Met deze maatregel wordt tevens voorkomen dat de gemeenten als uitvoerders van het minnelijk traject in een onmogelijke positie worden gemanoeuvreed en door beide partijen als onbetrouwbare partner wordt gezien.

Landelijk informatiesysteem (Lis)

Het is van belang dat de totstandkoming van het Landelijk informatiebestand schulden wordt bespoedigd nu de brancheverenigingen niet in staat blijken te zijn om een dergelijk register in te stellen als gevolg van een afwijzing van het College Bescherming Persoonsgegevens. De huidige schuldenregistratie via de BKR is zeer beperkt en registreert maar een klein deel van de aanwezige schulden.

Het zal een grote preventieve werking hebben omdat de kredietverstrekkers dan in het kader van de zorgplicht een kredietwaardigheidstoets kunnen uitvoeren. De effectiviteit van het schuldsaneringstraject zal ook worden verhoogd omdat het schuldenpakket nu niet meer behoeft te worden gereconstrueerd uit de ongeopende post in de plastic tas of via het aanschrijven van talloze schuldeisers die al dan niet reageren.

Ter illustratie: uit Amsterdamse schuldhulpverleninggegevens blijkt dat bij een klantpopulatie met voornamelijk een minimuminkomen (exclusief ondernemers) de gemiddelde hoogte van de schuld € 18.783,- bedraagt. Hieruit blijkt dat overkreditering nog op ruime schaal mogelijk is.

Beperking van de hoogte van schulden is ook in belang van alle schuldeisers: immers hoe lager de schuld is des te hoger wordt het percentage dat kan worden terugbetaald. Ook hier geldt dat de kredietverstrekkers die te ruime marges hanteren de situatie verslechteren van degenen die zich wel aan de normen houden.

Vanwege de preventieve werking van een landelijk register en de effectiviteitswinst die er is te behalen pleiten we ervoor om het besluit te nemen om een schuldenregister in te stellen zoals vergelijkbaar is in de omringende EU landen.

Recht op een basisbankrekening.

Midden jaren negentig van de vorige eeuw is er met de branchevereniging van banken (NVB) een convenant opgesteld dat bepaalt dat iedere burger in Nederland in principe recht heeft op een basisbankrekening. Dit wil zeggen dat naast de lopende rekening met roodstand er een rekening beschikbaar is zonder kredietfaciliteiten.

In de praktijk blijkt dit convenant niet te werken. Het bestaan is niet bekend waardoor schuldhulpverleners met de folder in de hand bankmedewerkers moeten overtuigen van het bestaan van een dergelijke regeling en rekeningen worden niet of met grote vertraging geopend. Hierdoor moet de klant uitwijken naar bankrekeningen van bekende of familieleden met alle gevolgen van dien. Of de bestaande rekening blijft in gebruik waardoor elke storting wordt verrekend met de roodstand en er geen geld meer beschikbaar is voor de maandelijkse lasten. In feite creëren banken hiermee een oneigenlijke preferentie ten nadele van andere schuldeisers.

Wij pleiten er dan voor dat in het wetsvoorstel het recht op een basisbankrekening wordt opgenomen en dat roodstand op gelijke wijze net als alle andere vorderingen wordt behandeld.

Aanpassing Pandhuiswet 1910

Mensen in acute geldnood maken in toenemende mate gebruik van commerciële pandhuizen om via belening van sieraden en gebruiksgoederen snel aan geld te komen. Door de extreme woekerrentes (ongeveer 20% per maand, effectief 250% op jaarbasis) of onacceptabele voorwaarden komen de mensen in nog slechtere financiële positie. Na veiling van de goederen blijven dikwijls nog hoge restschulden bestaan of krijgt men vanwege onacceptabele voorwaarden de eventuele overwaarde niet uitgekeerd.

Wij kennen een situatie waarbij een burger een LCD televisie op afbetaling kocht, om vervolgens het apparaat nog in de doos aan een commercieel pandhuis te belenen. Met als resultaat wel snel geld te ontvangen, maar tegelijkertijd een nog hogere schuld.

Deze situatie is mogelijk omdat normen dateren uit de volledig achterhaalde Pandhuiswet 1910 waarbij Pandhuizen van toezicht zijn vrijgesteld indien goederen met een waarde boven fl. 25,- (€ 11,34) worden aangeboden.

De aanpassing van deze wet is al te veel op de lange baan geschoven. In april 2008 schetste minister Bos nog een tijdspad waarbij de nieuwe wetgeving in 2009 van kracht zou zijn. Bij de begroting van het ministerie van Justitie lezen wij nu dat pas in januari 2012 de aanpassing aan de ministerraad wordt voorgelegd.

Wij willen daarom voorstellen alsnog over te gaan tot de gefaseerde aanpak, zoals de Kamer deze heeft voorgesteld door op korte termijn de bestaande maximale waarde te laten vervallen en de maximaal toegestane rentetarieven ook op deze pandkredieten van toepassing te verklaren.